Fald i gennemsnitsalderen for fødende kan give problemer for børnene

For første gang i 40 år er den gennemsnitlige alder for fødende faldet. Kvinderne får fortsat deres første barn meget sent, men noget tyder på, at de er begyndt at få nummer to hurtigere

AF LARS HENRIKSEN
henriksen@k.dk

Søren Ziebe er forsigtig optimist. Han tør næsten ikke lægge for meget i de nye tal fra Danmarks Statistik, som viser, at den gennemsnitlige alder for fødende kvinder i Danmark nu er 30,8 år. For et år siden var tallet 30,9. Faldet er så småt, som det næsten kan være, men det er det første siden 1977, og derfor vækker det opsigt. For er dette begyndelsen på den forandring, især fertilitetslæger længe har arbejdet intenst for?

Søren Ziebe håber det. Han er professor, leder af Rigshospitalets fertilitetsklinik og en af de store fortalere for, at kvinder skal få børn tidligere. Flere store kampagner har de seneste par år haft samme budskab, for den høje fødselsalder betyder, at det er sværere overhovedet at få børn, og at der generelt bliver født færre af dem. Hver kvinde får i dag i gennemsnit 1,8 barn, og hver 12. bliver først til efter fertilitetsbehandling. Flere børn end tidligere fødes desuden med skader som følge af moderens høje alder.

”Vores biologi har ikke ændret sig, selvom vores måde at leve på har,” siger professoren. ”Det er stadig nemmest og sundest at blive gravid, når man er i begyndelsen af 20’erne, men hvor vi for 30-40 år siden sagde til de 30-årige, at de var ved at være for gamle til at få børn, siger vi i dag til de 22-23-årige, at de er for unge.”

Følger man fødselskurven længere tilbage end 1977, vil man se, at fødende kvinder omkring 1900-tallet faktisk også var omkring 31 år i gennemsnit, men det tal dækker over, at man dengang fik væsentligt flere børn (4,1) og fødte dem over længere tid. I dag udtrykker tallet, at kvinderne generelt er ældre, inden de får første barn, og derfor er kurven for alderen på førstegangsfødende også interessant. Den har siden 2013 holdt sig på 29,1 år, som er det højeste tal, siden man begyndte at måle det i 1960, og det skyldes især, at der er skabt en meget stærk fortælling om, at vi skal have godt styr på karriere og økonomi, før vi får børn, mener Søren Ziebe:

”Børn er blevet et projekt, der skal passe ind i resten af vores liv, og alle de signaler, der bliver sendt i vores kultur i dag, peger også i den retning. Vi knytter ikke børnehaver til uddannelserne. Vi skaber ikke attraktive barselsordninger, og der tilskyndes i det hele taget ikke til at få børn tidligere, selvom vi ved, at 95 procent af alle unge forestiller sig en familie med to-tre børn. Og at det giver dybe ar på sjælen, når den drøm ikke lykkes.”

Det er også derfor, han betragter knækket på fødselskurven med en vis kynisme. For hvad peger egentlig i retning af, at knækket er reelt og ikke blot en krusning på overfladen? Måske kan det mest af alt forklares med, at antallet af kvinder i den fødedygtige alder er stigende, og de trækker derfor den gennemsnitlige alder ned på fødende generelt.

”Vi krydser fingre for, at knækket er tegn på mere varig forandring, men vi ved det reelt ikke,” siger han.

Hvis faldet er reelt, er den mest sandsynlige forklaring, at kvinder får barn nummer to hurtigere efter barn nummer et, end de har gjort tidligere, mener Søren Ziebe. Måske fordi kampagnerne har gjort flere opmærksomme på, at tiden, hvor det er relativt nemt at få barn nummer to, er knap, når man begynder sent. Og det er godt nyt i forhold til at få født de børn, vi faktisk gerne vil have (2,5). Men det kan være skidt nyt i forhold til dynamikken i familien, siger den mangeårige børnepsykolog Margrethe Brun Hansen, der blandt andet har skrevet en bog om søskenderelationer.

Det er hendes klare oplevelse, at flere er begyndt at få deres børn tættere på hinanden. De vil gerne ”have det overstået”, som de selv formulerer det, så de kan komme hurtigere tilbage til karrieren. Knækket på kurven kan med andre ord illustrere en langt bredere tidsånd, der blandt andet handler om at kunne kontrollere sit liv mere, og hvor det at skabe en familie i langt højere grad end tidligere er blevet et projekt frem for noget, der bare sker.

Og det er sådan set fint nok, hvis forældrene blot er opmærksomme på de faldgruber, det indebærer at få børn hurtigt efter hinanden, mener børnepsykologen. Det er nemlig ikke så nemt endda, viser hendes liste over klienter, for det er ofte netop forældre med såkaldte pseudotvillinger – altså børn født med mindre end to års mellemrum – der søger hjælp.

”Den helt grundlæggende udfordring er, at børn slet ikke er færdige med deres mors udelte opmærksomhed, når de er to år. De udvikler først en selvstændighed, når de er tættere på treårsalderen, og det er derfor, de fleste kommer i børnehave netop der. Når den udvikling så bliver boykottet af nye søskende, ender deres indbyrdes kamp om opmærksomhed ofte i konflikter, som slider på både børn og voksne,” siger Margrethe Brun Hansen.

En anden velkendt problematik er, at den ældste i søskendeflokken har sværere ved at være den store, hvis den mindre er lige i hælene. Specielt hvis den store er dreng og den lille en pige, fordi pigerne udvikler sig hurtigere og derfor kan overhale storebror ret tidligt. Med store frustrationer for storebror til følge.

”Håndterer forældrene situationen rigtigt, kan det være en kæmpe gave for søskende at blive født tæt på hinanden,” påpeger børnepsykologen. ”Men det kræver et stort slid, så jeg er spændt på at se, om kurven fortsætter med at falde. Det kan påvirke dynamikken i mange familier, både til det bedre og til det værre.”

Fertilitet

▶ **Den gennemsnitlige** danske kvinde får sit første barn, når hun er 29,1 år. I 1960 var hun 22,7 år. Kurven for mænd har fulgt kvindernes, han er blot i gennemsnit to år ældre. Det gennemsnitlige antal børn pr. kvinde er faldet støt siden 1901, hvor tallet var 4,1. I dag er det 1,8 – selvom par i gennemsnit ønsker sig 2,5 børn.

▶ **Der skal et snit på 2,1 barn** til for at opretholde det nuværende befolkningstal uden indvandring. Fødselstallet er kun steget markant under og lige efter de to verdenskrige.

▶ **En fødselsårgang** består af omkring 55.000 børn. Cirka ni procent er kommet til verden efter fertilitetsbehandling. For de kvinder, der er under 35 år og i fertilitetsbehandling, er der over en femårig periode 80 procent chance for at få et barn. For kvinder over 35 år er der under 50 procent chance, og for kvinder over 40 år er det kun 26 procent, der har succes. Hvert fjerde til sjette par vil en eller flere gange i deres liv ikke have opnået en graviditet efter mere end et års forsøg. Fertilitetsbehandling kan generelt kun kompensere for halvdelen af de børn, man ønsker.

KILDE: DANSK FERTILITETSSELSKAB, KVINFO, DANMARKS STATISTISK

Gennemsnitsalder for førstegangsfødende

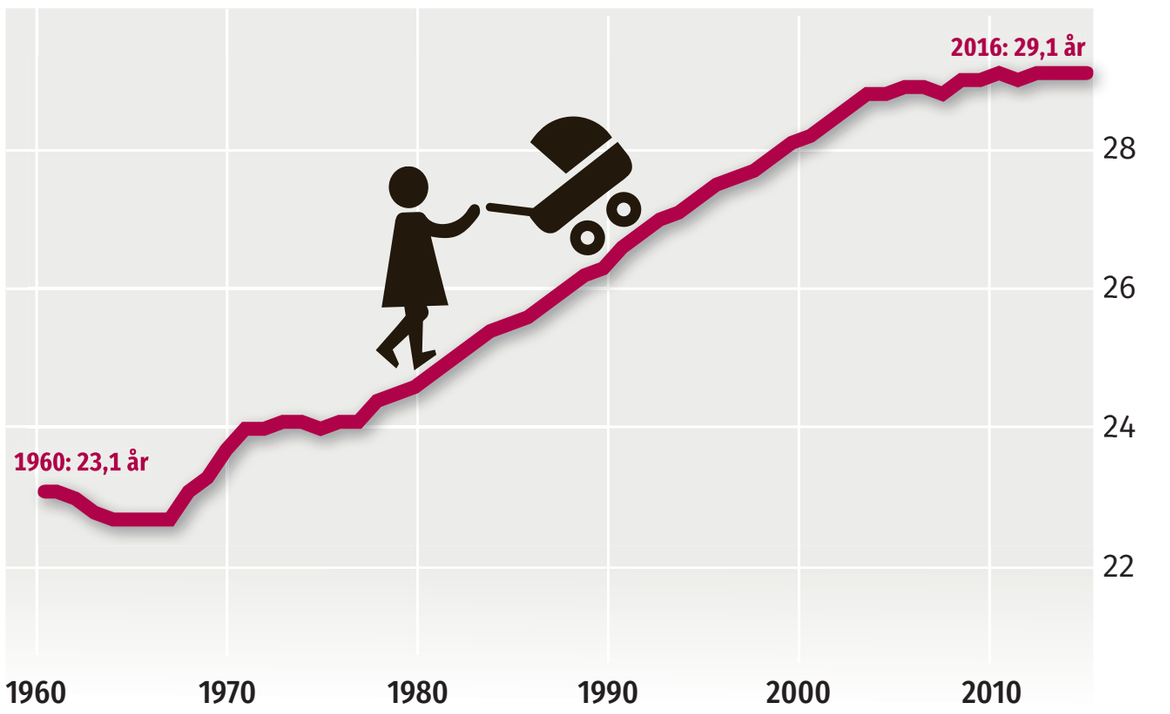

GRAFIK: BARBARA DAHL POULSEN
Kilde: Danmarks Statistik

Balkans højdepunkter
Indholdsrig rejse i 6 lande. I Bosnien har vi god tid i den kulturelle smeltedigel Sarajevo, og vi besøger Mostar med den berømte bro. Kroatien byder på Adriaterhavets perle Dubrovnik. Montenegro har stemningsfulde middelalderbyer. I Albanien spiser vi frokost hos land-familien Kuci. I Makedonien bor vi ved den smukke Ohrid-sø, og Kosovo er et helt nyt land.
Max 20 deltagere.
9 dage • helpens • fra 12.400 kr • 7/4 • 24/6 • 15/7 • 5/8 m.fl.

Mosaik af 3 lande
Makedonien, Albanien og Montenegro. Store oplevelser i tre små lande. Makedoniens hovedstad Skopje med tyrkisk bazar. Sightseeing og tid på egen hånd i Tirana. I Albanien besøger vi ”byen med de 1000 vinduer”. Middelalderbyerne Budva og Kotor i Montenegro. Sejlture på den maleriske sø Ohrid, på Balkans største sø Skadar og på den eneste fjord i Sydeuropa.
Max 20 deltagere.
12 dage • ½pension • 13.900 kr • 23/4 • 16/9 • 9/10

Albanien
Rundrejse i et gæstfrit og solfyldt land ved Middelhavet. Vi lægger ud med sightseeing i den charmerende hovedstad Tirana. Frokost hos familien Kuqi på deres landgård. Afstikker til Europas yngste stat Kosovo. Ophold og vandring i den ukendte naturperle Valbonë og sejlads langs stejle bjerge på Koman søen. Med osmanniske huse i Berat og amfiteatret i Durres.
Max 20 deltagere.
8 dage • ½pension • fra 9.900 kr • 7/5 • 9/7 • 6/8 • 3/9 m.fl.

Bulgarien vandreferie
Nyd Bulgariens maleriske bjerge på 8 dages vandreferie. Vi går i de tre store bjergmassiver i det sydlige Bulgarien: Rhodope, Pirin og Rila. Vi omgives af alpine enge, savtakkede bjergtoppe og gletcher-søer, men kommer også ned i dale med løvskove og små, hyggelige landsbyer. Et besøg på det kendte kloster Rila og i hovedstaden Sofia er indlagt i rejsen.
Max 14 deltagere.
8 dage • ½pension • fra 10.400 kr • 1/7 og 9/7

Balkan er en velbevaret hemmelighed, der ligger lige for næsen af os. Kun få timer i fly, så er vi i relativt unge nationer, der dog har en meget gammel kultur at byde på. Albanien, Makedonien, Montenegro, Bosnien, Kroatien, Albanien, Bulgarien. Balkan er en smeltedigel af historie.

Også rejser til: Iran – Marokko – Jordan – Israel – Georgien – Armenien – Azerbaijan – Kirgisistan – Tajikistan – Kazakhstan – Indien og mange flere

Mindre grupper
Max 20 deltagere
Danske rejseledere

Viktors Farmor
WORLD-WIDE EXPEDITIONS

86 22 71 81
www.viktorsfarmor.dk